

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrto leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrto leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

— V Ljubljani v sredo 6. maja 1868. —

Gospodarske stvari.

Gulich, zmagavec krompirjeve bolezni!

S temi besedami pojó kmetijski časniki slavo gospodu Gülichu, posestniku v severni Ameriki blizu mesta Utika, da je iznajdel krompir saditi tako, da se gotovo obvaruje bolezni (gnjiline), ktera že veliko let škodo dela po vsem svetu. Gülich — pravijo — ni učena glava, ktera si je le iz bukev izmislila to, kar nasvetuje, ampak skozi 20 let je nevtrudljivo in z veliko potrpežljivostjo skušal in skušal krompir saditi, in izvedel je pravo. Po vsem Holštajnu je grozno hudó razsajala krompirjeva bolezen; vlada je poklicala Gülichu, da sadi po svojih skušnjah krompir in to pod očmi velike komisije, ki je potem ves čas čula nad tem, kako se bode obnašal po Gülich-u sajeni krompir. In če tudi je bilo lani vreme zelo neugodno in je hudo gnjil krompir na družih njivah po vsej deželi, Gülichov krompir je ostal zdrav.

Čeravno kmetijski časniki dobro vedó, koliko pomočkov se je že hvalilo po svetu, da odvrčajo krompirjevo bolezen in da vse te hvalisane in včasih za drag denar kupljene skrivnosti niso nič pomagale, vendar so in to prav enoglasno zamaknjeni v Gülichovo ravnanje s krompirjem in sicer tako, da pravijo, da ga bode svet kedaj še svojim velikim dobrotnikom prišteval.

Gulich si je skozi 20 let prizadeval izvedeti natoro krompirjevo in postave njegove rasti od onega časa, ko se seme v zemljo posadi, noter od tega, da dozori. Po pravici res trdi Gülich, da z nobenim sadežem se tako neumno in neusmiljeno ne ravna kakor z ubogim krompirjem, ktereга sadé v zemljo, kakor ravno v luknjo pade, ne gledé na to, ali ima dosti zemlje ali ne, pa režejo ga še na kosce, kakor da bi kosce s koscem v nobeni zvezi ne bil. — Gülich je pri svojih večletnih skušnjah le pamet vprašal in je sledil postave natorne, in po tej poti je prišel do tega, da svetu odkriva, kaj je napak pri sajenji bilo, in kaj je pravo. Gülich je svoje ravnanje popisal v nemški knjižici, ki jo je letos na svetlo dal.*)

Naj nam tisti, ki trdijo, da po Gülichovi šegi krompir saditi bode gotovo zginila bolezen, nikakor ne zamerijo, da smo dosihmal še neverni Tomaži; al obljubimo jim, da na vso moč bomo po našim listu pridigovali ljudém, naj vsi posnemajo Gülichu, ako bomo letos po časnikih brali, da se je potrdila povsod resnica tega, da ne bode več krompirjeve bolezni. Takrat tudi bomo našim gospodarjem popisali prav natanko, kako pripraviti njivo in kako saditi krompir. Letos je to že prepozno, in ako bi se po tem Gülichova

šega vendar ne potrdila, nevoljni bi bili gospodarji, da so se trudili zastoj.

Da pa vendar glavna vodila Gülichova izvedó, povemo jim jim že zdaj.

1. Sadi naj se samo cel krompir in to s popkom na kviško;

2. gnoj naj se tako položi, da ga korenine krompirjeve ne dosežejo, pa tudi tako, da mladi krompir čeki ne pridejo ž njim v dotiko;

3. ako se sadi debel krompir, mora vsak krompir prostora imeti 12 čevljev na dolgo in 12 čevljev na široko, pri drobnejšem krompirju že zadostuje po 4 do 6 čevljev saksebi;

4. sadi naj se tako, da korenine njegove ne pridejo v dotiko z vodo v globini, ampak toliko višje, kakor je dno razora;

5. kadar se stebila doli okrenejo, naj se pazi na to, da vsako steblo ima svoj lastni prostor;

6. bolni krompir naj se nadomesti brž ko je mogoče s krompirjem, ki se je pridelal iz semena. —

Ugovarja se temu sajenju posebno to, da preveč zemlje in preveč truda potrebuje. — Na prvi pogled se človeku res dozdeva, da 12 čevljev na dolgo in 12 čevljev na široko je res sila veliko, in da gospodar, ki ima malo zemlje, se tega sajenja kar poprijeti ne more. — Gülich pa pravi, da ta ugovor je le zmota. Kdor le je že krompir sadil, vé, da 12 štirjaških čevljev prostora za debel krompir nikakor ni preveč prostora, skor bi se smelo reči, da ga je še premalo, da se morejo stebila s perjem razrašati in rasti, kakor je treba, ne pa steblo v steblo tiščati. Poglejte le žito, kako klaverno raste, če je preveč gosto sejano. Zato so Belgijanci — mojstri kmetijstva — že davno sprevideali, da je bolje žito tako saditi, da se zrno za zrnem v luknjice primerno saksebi sadi, kakor pa da ga po navadni šegi sejemo.

Toliko za zdaj, da tudi naši slovenski gospodarji izvejo Gülichovo sajenje krompirja. Če ga bojo letošnje skušnje potrdile, povemo jim vse bolj na tanko.

Gospodarske skušnje.

* Vosek, ki ga za cepljenje dreves rabijo Francozje, je narejen iz enake mere ribje masti in smole. Smola se raztopi v lončeni posodi in potem se primeša ribje masti. Ko se je zmes razhladila, se namaže drevesce, kjer se je cepilo. Dobro se prime.

* Vsako leto se vozijo vrabci čez morje v Ameriko in Avstralijo, kjer jih kmetovalci za dragi denar kupujejo, da jim pokončujejo gosence in drug mrčes. Pri nas pa vrabce lovijo, da nam jih oskubljene pod imenom „malih tičkov“ prodajajo za jed! — ali si nismo prav bedaki in to v lastno škodo?

*) Der Kartoffelbau. Von Carl L. Gülich. Klein-Oktav 2 1/4. Druckbogen. Altona 1868. Verlag von A. Mentzel. 10 Silbergr. Pr. C.